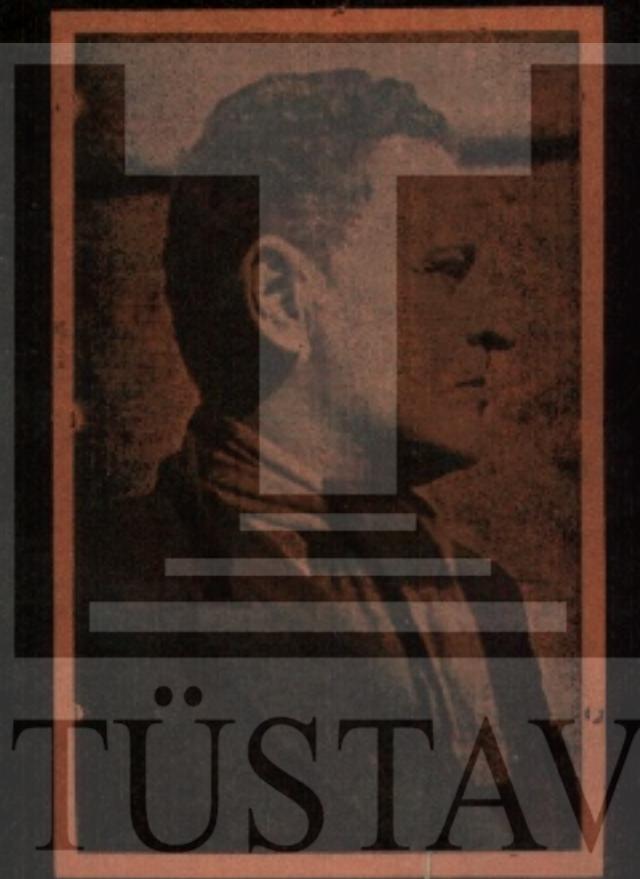

NÁZIM HÍKMET

TÜSTAV

HAYATI — EDEBİ SAHSİYETİ HAKKINDA
HÜKÜMLER — ŞİRLERİNDEN ÖRNEKLER

NÂZIM HİKMET

HAYATI – EDEBÎ SAHSİYETİ HAKKINDA
HÜKÜMLER – ŞİRLERİNDEN ÖRNEKLER

Derleyen ve Hazırlayan
YALÇIN KAYA

TÜSTAV
TEVZİ YERİ
İst. Çemberlitaş Peykane Sokak No: 59
DİZGİ ve BASKI

OSMANBEY MATBAASI

İSTANBUL

1950

Ön Söz

Türk şiirine getirdiği yenilikler Nâzim Hikmeti edebiyatımızın en renkli ve en derin siması yapmış ve kendisine bütün dünyada, millî edebiyatımızın lehine hak bir şöhret sağlamıştır.

Biz bu küçük eserimizle bir boşluğu doldurmak ve edebiyat tarihimize bir hizmette bulunmak istedik. Tamamış Türk edip ve düşünücülerinin büyük sair hakkındaki fikirlerini topladık. Yetkili kalemlerin makalelerinden ve edebiyat tarihçilerinin eserlerinden faydalandık. Böylece okuyucuları Nâzim Hikmet hakkında derli toplu bir bilgi edinmesini sağlamaya çalıştık.

Bu küçük broşür, daha büyük tetkik eserlerine temel olursa bize ne mutlu..

«Atatürk, bir akşam Nâzim Hikmet'in şiirlerini merak etti. Kendi sesiyle okumuş olduğu bazı plakları getirdiler ve gramofonda çaldılar. Okuyuşundan ve okuduqlarından o kadar hoşlandı ki, şairi davetlileri arasında bulundurmak arzusunu gösterdi.»

Falih Rıfkı Atay'ın Cumhuriyet'de çıkan makalesinden

TÜSTAV

Nâzım Hikmet'in Hayatı

Nâzım Hikmet Rao, 1901 yılında Selânik'de doğdu. Babası, Sivas Valisi şair Mehmet Nâzım Paşa'nın oğlu Matbuat Umum Müdürlerinden Hikmet Nâzım Beydir. Annesi, ressam Ayşe Celile Hanımdır.

İlk tabşilini Göztepe'deki Taş Mektepde yapan Nâzım Hikmet, bir müddet Galatasaray Lisesinde okumuş, oradan Nişantaşı Nümune Mektebine geçmiştir; daha sonra da Heybeliada Bahriye Mektebine yazılmıştır. Bu mektepte beş senen okuduktan sonra ikinci defa geçirdiği ploroz yüzünden askerlik hayatından çekilmistir.

Millî Mücadelede Anadoluya gecmiş ve tabşılı için gittiği memleket dışında Üniversiteyi bitirerek Sosyoloji ve Ekonomi okumuştur. 1928 yılında yurda dönmüştür.

1936 yılına kadar muhtelif gazete ve mecmualarda ve stüdyoharda çalışmıştır.

TÜSTAV

Serbest Nazım ve Nâzım Hikmet

Nâzım Hikmet, 1929 yılında, muhtelif yazılarında serbest nazımın tekniğini ve muhtevasını anlatmışlığı (Resimli Ay) da çıkan bu yazılarından bazı parçaları alıyoruz:

... şiirle nesri, hikâyeyi, roman, tiyatro ve saireyi ayıran şey, birisinin vezinli ve kafiyeli olması, diğerlerinin vezinsiz ve kafiyesiz olması değildir. Nice vezinli, kafiyeli yazılar vardır ki, şiirle hiç bir alâkâsi yoktur! Şiir, roman hikâye vesaire gibi edebiyat şubelerini yekâgerinden, nisbi olarak ayıran şey, sekilden ziyade; muhteva, hava derinlik, milyas farklı, velhasız (FIKİR ve HIS) sahâsında gördükleri iştir. Aynı hâdiseyi şiir, hikâye, roman, tiyatro ve sinema senaryosu başka başka milyonlarda, hava ve derinliklerde verirler, aradaki fark buradan gelir...

Saniyen: muayyen içtimai devreler ve iktisadi muhitlerdeki şiir şekli olan aruz ve hece vezinleri ve kafiyeye sistemleri, içtimai devrenin inkişâfi, iktisadi vasatların değişim esle yâkîmağa başladılar. Bu yükseliş, ilk önceleri bizzat eski şekillerin içinde oldu. Misralar, teknik itibârî misra olarak kaldıkları halde, içlerindeki muhteva mutlaka ifâharî şârîfî olmalıdır. Aruzda Tevfik Fikret'in şiirleri, hecede Faruk Nâzîz'in şiirleri, bunun en güzel şahînidir... ve bundan dolayıdır ki, Fikret'in şiirlerinde yazılış ile okunuş arasında bir fark vardır.

Salisen: yeni serbest şiir, yazılıyla okunuş arasındaki bu farkı kaldırmuştur. Bundan başka, şehrî şîri olan

yeni şiirin terkibi ve tekniği daha mürekkep olmuştur. Köylü ve çoban iktisadiyatının muttarit sesleri yerine, şerinin müazzam senfonisi gelmiştir..»

Nâzım, müdafaa ettiği san'atın mahiyetini anlatan bir yazısında şunları yazar:

«Hakiki san'at, hayatı aksettiren san'attır.. Onda; hayatı bütün ihtilâflarına, mîleadelelerine, ilhamlarına, zaferlerine, mağlûbiyetlerine, aşkına, insan karakterinin bütün tecellilerine tesadîif edilir.. Hakiki san'at, hayatı hakkında yanlış fıkırlar vermiyen san'attır!..»

Nâzima göre: (Yeni şair; şir lisansı, vezin lisam, konuşma lisansı diye ayrı, ayrı lisanslar tamamıyor.. O, bir tek lisansla yazıyor: Uydurma, sahte, sun'lı olmayan canlı, geniş, renkli, derin, azamî mürekkep -yani sade lisansla.. Bu lisansın içinde, hayatı bütün unsurları vardır.. Şair, şir

yazarken başka şahsiyet, konuşurken, tabi ile kavga ederken başka şahsiyet değildir! Şair; bulutlarda uçtuğunu vahmeden dejenere değil, hayatın içinde, hayatı teşkilatlandıran bir vatandaşdır!..»

Nâzım, Rusya'dayken hece veznini bıraktı. Yeni bir nazım şekliyle şiirler yazmağa başladı. Bunları; (Yeni Hayat), (Aydınlık) vesâire mecmualara gönderdi. Yep - yeni bir teknikle yazılan bu şiirler, çok derin akışlar uyandırdı..

Rusya'dan döndükten sonra, yeni şiirlerini (Resimli Ay) mecmuasında neşretti. İlk eseri olan (835 SATIR) da bu sıradı yayınlandı. Bu kitap, edebiyatımızda büyük bir hâdise oldu. O kadar ki, kitaptaki şirlerden «Salkım Söğüt» ve «Bahri Hazer» 1930 yılı Ağustosunda Colombia Şirketi tarafından plâğa alındı. Nâzım, aynı zamanda, (Resimli Ay) da şiir teknliğinin izahını yaptı. Genç şairleri yeni teknigue uygun eserler vermeye hazırladı. Bir ara (Putları Yıkıyoruz!!) başlığı altında bazı şairlere karşı neşriyata başladı. Bu hareket, başında çok geniş tepkiler uyandırdı. Ve bazı muharrirler Nâzım Hikmet aleyhine geniş bir kampanya açtılar.

Nâzım, giriştiği davada kendisine dolu dizgin çatallara manzum hîcâyeler yazdı. Bu vadide edebiyatımızda o güne kadar görülmemiş başarılar kaydetti.

İlk eserinden sonra, yine 1929 yılında, yapmakta olduğu kalem savaşları arasında, ikinci eseri olan «Jokond ile Si - ya - u»yu çıkardı. Artık, Nâzım'ın edebî söhreti gittikçe genişliyor ve yeni tarzda yazanlar çoğalıyordu. 1930 yılında iki eser daha verdi: (VARAN 3) ve (1+1=1). Bu ikinci esere, kendi tarzında şir yazan bir gencin de şirlerini ilâve etmişti. Bu, onun tuttuğu edebiyat yolunda yalnız kalmak davasını gütmemiğini belirtiyordu.

Nâzım, geçimini temin için muhtelif mecmualarda çalıştı. (Sesini Kaybeden Şehir) adlı kitabını çıkardıktan sonra, büyük bir yayın faaliyetine girdi. Yalnız şiirde

değil, spiyeste de kabiliyetini denedi. 1922 de dört eseri birden nesredildiği vakit, bunlardan ikisini sahne eseri tescil ediyordu. (**GECE GELEN TELGRAF**) adlı şiir kitabı ile, manzum bir roman olan (**BENERCI KENDİNİ NİÇİN ÖLDÜRÜ?**) yü takib eden bu iki sahne eserinden biri komedydi. (**Bir olim evi**). Ötekisi ise drama: (**Kafatası - Facia**). Bu piyesler, Şehir Tiyatrosunda oyandıkları zaman büyük alâka uyandırdılar. Fakat, Nâzım, bunlardan sonra piyes olarak sadece (**Unutulan Adam**) nesredebildi.

Nâzım, eserlerini kitap halinde bastırılı henüz üç yıl olduğu halde kitapçılar onlardan seçme parçalarını bir arada tab etmek ihtiyacını hissettiler. Böylece, (**Segilimis Şiirler**) adlı kitabı 1932 senesinin son aylarında older ele dolaştı. Fakat, Nâzım, ancak 1935 de yeniden yazarlara basıhyabildi. (**Unutulsa Adam**) dan sonra, polemikleginden biri kısmını (**PORTRELER**) adıyla nesretti. Bunu, İtalyan Fasizminin Habeşistan'da açtığı istilâ harbinin hicievi olan (**TARANTA BABU'ya MEKTUPLAR**) takib etti.

Nâzım'da memleket sevgisi sonsuzdur.

Nâzım'ın şiirlerinden birini nesreden haftalık bir Magazin, sunları yazmıştır:

«Bu memleket ve bu memleket insanların sevgisini bu kadar içden veren bir şîr okumus mu idiniz? İşte parmak sairleri iste hecceler, iste fallâtün dümtekeşleri ve iste büyük şair

Nâzım...»

Bütün bunlardan başka, Nâzım, (Aksam) ve (Tari) gazetelerinde "Orhan Selim" imzası ile fıkralar yazmış, aynı imza ile hikâyeyi, roman ve (**İt ürür, kervan yürüür!**) adlı bir kitap da nesretmiştir. Zaman zaman, bir çok gazete ve mecmuların musahhihlik ve yazı işleri müdürü olmuştur. Fransız ve Rus dillerini iyi bildiği için şurada, burada bir çok tercümeleri nesredilmiştir.

1936 yılında ise, şu eserleri basıldı: (**Sovyet Demok-**

rasisi

, (Alman Fasizmi ve Irkçılığı), (Simavna Kadın
Oğlu Seyh Bedreddin Destanı) ve (**Milli Gurur**). Pündan sonra Nâzım Hikmet mahkûm edildiğinden, hiç bir eseri nesredilmmedi.

Nâzım son mahkûmiyeti esnasında Millî Kurtuluş Savaşına aid büyük bir Destan hazırladı. İsmail Habil Sevük, bir kitabında, Nebiloğlu Yayımları, Atatürk'e aid bir eserde bu Destan'dan parçalar nesrettiler

TÜS TAV

Nâzım Hikmetin Edebi Faaliyetleri

Nâzım Hikmet, henüz Heybeliada Bahriye Mektebindeyken şiirle meskul olmağa başladı. Mektepteden ayrıldıktan sonra, İstanbul'un işgali felaketi, onun genç ruhunu kamçıladı ve ilk millî şirlerini yazdı. Bu şiirler «Alemdar» gazetesinde neşredildi. Diğer şirleri de, Celâl Sahir'in idaresi altında; «Birinci Kitap», «İkinçi Kitap» vesaire adlarile çıkarılan aylık dergide yayınlandı. Bu arada, «Alemdar» gazetesi açtığı bir şiir müsabakasını; (BIR DAKİKA) adlı şiriyle kazandı. Böylece, Nâzım Hikmet, 1920 yıllarda zamanın ünlü şairleri arasında.

Ismail Habib Sevük, 1924 de neşrettiği (Türk Tescilli Edebiyatı Tarihi) nde Nâzım'ın o zamanki edebi sahisiyetinden söyle bahseder:

«Yunan taarruzunda Bursa ve Edirne'nin sukutuna (iki hemşire) yi, Umumi Harbten yaralı ve sakat çikan vatanın ilâhi kıyamına (Kırk Haramilerin Esiri) ni yanan Nâzım Hikmet, hecveye bu revan ahenkli ve vatanı şirlere en duyulmamış nümuneye olan kudretli eserleri verdiği vakit, henüz bir çocuktu.....»

Nâzım, Türk yurdunun istilacılar tarafından yer yer çiğnendiğini gördükçe, harbe karşı nefret duuyuyor ve büyük devletlerin emperyalist emellerine karşı koyan memleket çocukların yan yana doğuşmek istiyordu.

Ismail Habib'in ifadesile, Nâzım:

«İşgâlin esaretinde inleyen İstanbul'dan hürriyet ve istiklalin mücadelelerini yapan Anadolu'ya geçti... İnebolu tepelerinden iç anavatani gördüğü zaman, yazdığı manzumede çok hususi bir eda, saffet ve heyecanın misra şekline girmiş parıltısı var...»

Ankara'da bir gün sarığın buguzuna mi uğradı, ne oldu; (KARA KUVVET) adlı küçük, fakat kuvvetli bir şirini okuduk... Anadolu, ateş ve ölümün hakikati ile çarpuşken, hayalin bu körpe ve ateşli şairini elinden tutup kurtaramadı. İşittik ki Rusya'ya gitmiş!...»

Sadri Ethem (Ertem), 1930 yılında, Nâzım'ın yaptığı tesirleri ve getirmek istediği sanatı anlatan bir yazısında söyle der:

«Yeni bir ses var; Nâzım'ın sesi... Şairlerin dilinde aynı sesi veren ve ahenkleri birbirine benzeyen manzum kadavralar arasında Nâzım'ın sesi; bir tüne bornu gibi, de-

mire inen bin-beybir kuyvetinde bir balyoz gibi gümbürdürüyor. Son senelerin şir ahengine kadavra derken, bigde edebiyat yapmıyorum. Sadece aruz ve hecenin nesesi kesilmiş, sesi tıkanmış bir ceset halini aldığı anlatmak istiyorum... Nâzım, şairdir ve teknikte, zevkte, içte yeni bir şairdir... Nâzım, yeninin ifadesidir!... O'nun misraları, ruhun ve sesin hürriyetinden başka kaide tamamaz. Bu tarz, ruhun bir anarşisi değildir.. Aruzdan ve heceden geçen bir zevk akışıdır. Onun için: Nâzım'ın mis-

raları nefes alır. Onun harfleri değil, noktalari bile üzerinde basıldığı zaman ses vereb birer elektrik düğmesi gibidir.

Nâzım, lisanda, başka sanatkârların yapmadığı işleri yaptı. Bu iş, belki basit ardedilir, fakat hiç de basit değildir. Nâzım, lisanda: ne teokratların, ne de dekkâse-

lerin fikirlerini anlatmak için kullandıkları kalıpları el sırımıştı. Nâzım'ın fikirlerini ve hayatı halede anıtlar, onun lisansız binyesini vermiştir. Nâzım, lisanda hakiki demokrasiyi "ilan" eden yedinci şairdir.»

Nâzım Hikmet'in sîr teknikî ile eserlerindeki havayı yazdığı bütün edebiyat kitaplarında inceleyen İsmail Hâbib Seviük, bu hususta şu hükümleri verir:

«(835 SATIR) in şairi, yeniliklerin hasrıneş olduğunu bîyîk İslav ülkesinden getirdiği yeniliklerle beyenildi. Aruzu da, heceyi de atıp, sîrf âhenkten ve ritimden bir ses vermek, kulakları yeni bir nâgme idi. Kayığın uzaklaşmasını, afferin geçişini anlatırken, nâzma sinema kareketi vermek yenilikti, hosa gitti; kelimeлерini ve misralarını bîyîk harflerle yazarak, çizgilerle ayıracak tonu yükseltmek; müsiki ve nota'dan kuvvet almaktı, beğenildi.. Siz, bütün bu yeni kuvvette şairin şahsi loyometlerini de ilâ-

ve edin: Kulachi muhayyelesi var, merdivenin çengelini yıldızlara asabilen bir muhayyele.. Ruhunda, şîre en büyük kuvvet olan ihtirasın girdaplarını çalkalıyor; içindeki bu hırsıdır ki, (Yürüyen Adam) ı: göğsü bir kalan gibi kabirik, gözlerini iki cıplak bacaklı gibi çekmiş, ağır ağır, adam adam mîcessem bir hasmet gibi yürüttüyor. Nabzında, dıştaki nabzı duyan bir kabiliyet gizli; Hazer Denizinin sahilinde dalgaları üstünde dumnenin başına bir heykel gibi oturan "Türkmen kaykçı" yi devrilen bir atın

sirtından inip, şahlanan bir ata *binen harikulâda* bir şehsuvar gibi görür. Bütün bu şiir malzemelerini bir de kuvvetli bir nazım teknigile perçinleyiniz; bir nazım telciği ki, tartışızmış gibi görünen misralarını ineden, inceye tartmaktadır. Şair, kıymetini serbest nazım adamı olmaktan alımıyor, şair o tarzda kıymet oluyor...»

Başka bir eserinde ise şunları kaydeder:

«Nazım'ın sanatı; o bunun ana çizgisini *s a n ' a t t e l â k k i s i*' nde anlatır. İlhamı aşk gibi, bülbül gibi seylerden almıyor. Biliyor ki, onlar da güzel seylerdir, onlardan da ilham almır. Böyle olanlar şiri *t e r e n n ü m* yaptılar, halbuki, bu şiri *n a r a* yapacak! Öyleyse, onun ilhamı da başka seyler olmaz, heybetli seyler...»

Bütün bunlar, Nazım Hikmet'in eserlerine hakim olan havayı ve yaptığı işin azametini kısaca da olsa belirtmeye yeter.

TÜSTA

Ökul kitapları ve Antolojilerde Nâzım

Edebiyat tarihine aid kitaplar, antolojiler ve an-siklopediler Nâzım'dan şu şekilde bahsederler:

«*Nâzım Hikmet*, yeni bir tarzın en kudretli mü-messilidir. Serbest nazım vadisinde emsalsizdir. Kötü mu-akkiplerinin kurbam olmaktan onu kurtaran hakiki şair-lliğidir.» — Muvaffak Hüsnü Benderli —

«Son zamanda yetişenler arasında... çok seyyal ve ahenkli manzumeler vücuda getiren; Ali Mîmtaz, Nec-medîn Halil, Necip Fazıl ve Nâzım Hikmet vardır.» — Mustafa Nihat Özön. —

«Edebiyatımızın son devresi şiir cephesine gelince: Bir defa umumiyet itibarile şiirde iki manzara görülmektedir: Bir Nâzım Hikmet'in bayraktarlık yaptığı serbest nazım tarzı, diğeri de içlerinde en fazla kıymet olarak Kemalettin Kâmi ve Necip Fazıl'ların bulunduğu lírik şiir tarzı.» — İsmail Habib Sevük. —

«Cemiyete aid bazı mevzuları kanatlarına veya gö-rülerine göre terennüm eden genç şairlerimiz de vardır. Bunlar arasında Nâzım Hikmet, sanat bakımından en kuvvetli sayılabilir.» — Mehmet Behçet Yazar. —

«Son edebî neslin başlı başına bir şahsiyeti olan Nâzım Hikmet, şiirde büsbütün yeni «nevî şâhsâna münhasır» bir çığır açmıştır.» — Yusuf Ziya Ortaç. —

«Nâzım Hikmet *Ran*, şiirimize getirdiği şekil yenilikleri ve dâva/meselesi harbden beri en çok minnaka-şa edilmiş değerli bir şairimizdir.» — Behçet Kemal Çağ-lar, Orhan Burian, Haluk Y. Şehsuvaroğlu. —

«Nâzım Hikmet, hele Rusya'dan döndükten sonra ki manzumelerinde; gerek şekil, gerek mevzu itibarile dikkate değer bir şahsiyet ve orijinallik gösterdi ve geneler arasında serbest nazımın bayraktarı oldu.» — İbrahim Alâettin Gövsa. —

«Hiç şüphe yok ki, Nâzım Hikmet, son devrin en orijinal sanatkâridir.» — Orhan Seyfi Orhon.

— 16 —

Edebiyat ve Fikir adamlarımızın Nâzım Hikmet hakkındaki görüşleri

Türk basınında kendisinden en çok bahsedilen şair şüphesiz Nâzım Hikmet'tir. Nâzım'ı fikir cephesinden ayırarak sadece; (şair) olarak müitälea etmek istiyenlerden tutunuz da onu bir fikir adamı olarak görenlere kadar her kalem sahibi Nâzım'dan bahsetmiştir. Onu «dâhi» merkebesinde görenler olduğu gibi «mîthîs bir nâra!» diye vanflandırırlar da vardır. Biz bu bölümde muhtelif hâkimler sıralamakla iktifa edeceğiz.

Ziya Gökalp — Bir kaç şairle beraber Nâzım Hikmet, Türkçeyi güzelleştirdi.

Abdüllâh Hâmid — Son nesil şairleri içinde şair olarak Nâzım Hikmet'i severim.

Cenap Şahabettin — Nâzımın şiirlerindeki nizam, şairin keyfinden ibarettr.

Hüseyin Rahmi Gürpınar — Nâzım Hikmet'i beğeniyorum.

Mehmet Rauf — Vallahi şirle pek o kadar mesgul değilim... Lâkin beğendığım şairler var.. Mesclâ, Nâzım Hikmet... Nâzım, çok orijinal..

Ibnîjîlemîn Mahmud Kemal — Nâzım Hikmeti iştim.. Fakat, eserlerini hiç görmedim. Necip Fazıl hiç iştmédim.

Hüseyin Cahit — Nâzım Hikmet, yeni edebiyat mühitinde epeyce geniş bir muhabbet kazanmış bir şîmadır.

Râzîm Nâmi — Faruk Nafiz kadar Nâzım Hikmet de millî şairdir. Yani Türk şairidir.

— 17 —

F: 2

Ercument Ekrem — Nâzım ince ve yüksek bir sairdir.

Halit Ziya Uşaklıgil — Faruk Nafizle, Nâzım Hikmet için verilecek hâlüm, benden sadır olabilecek bir söz hiç bir sey ilâve edemez. Onlar, Türk şiirinde kudretlerini isbat etmiş ve san'at savasında zafer bayrağını pek yiice bir tepeye dikmişlerdir.

Halide Edip Advar — «Benerci Kendini Niçin Öldürdü?» derecesindeki eseriyle Nâzım Hikmet, bu devirde "dâhi" sıfatını alabilecektir.

Şevket Sureyya — Onun elinde bu kadar güzelleşen, bu kadar erkekleşen Türkçe, buglinki genç nesle «benimdir!» diyebileceği bir ses veremez mi? Niçin veremesin?

Sükûfe Nihal — Nâzım, insanı gök gürültüsü gibi sarsar. Bilhassa kendi okuduğu zaman...

Nur Tahsin — Serbest nazmin en kudretli güzelliğini Nâzım Hikmet'te gördük.

Suad Dervis — Ediplerin yaşı nüfus tezkerelarına bakarak tâyin edilmez. Nüfus kağıdı, ne gösterirse gösterisin, şüphesiz ki, Nâzım Hikmet, Yaşar Nâbi'den çok daha gençtir!

Halide Edip — En gençleri olduğunu zannettigim Nâzım Hikmet, orijinalite, İlham ve kudret bakımından şaheser denilebilecek parçalar yazdı.

Selâmi Izet — Nâzım Hikmet, edebiyatın fevkinde ayrı bir bahistir.

Hilmi Ziya Ülken — Nâzım Hikmet, ihtiialci şair. Fakat, sesi Kemal'den gelir. Nazının ihtiialine, makineye, yeni hamleye, Mayakovski aşısına rağmen divan ve halk şiirinin deruni rythme'ine kulagini vermesi onu yaratmıştır.

Nurullah Ataç — Bence Türkiye'de şimdije kadar

gelen şairlerin en büyüğü Nâzım Hikmettir. Bittabi onun yazdığı zaman ile edebiyatımız en yüksek çağını oulmus-tur.

Halit Fahri — Nâzım Hikmet, hiç kimseye benzemeyen bir genç..

Fazıl Ahmed — Nâzım Hikmet, edebiyatımızdaki sathiliğe rağmen engin bir şair, arkasından koşturuyor... O, halissüttedem bir sairdir.

Aka Gündüz — Nâzım Hikmet'le Kemaleddin Kâmi, iki ayrı yolda yürüyen bu iki halissüttedem şair sadece **yârina** değil, fakat **öbürgüne** de hâkim olacaklardır.

Vedad Nedim Tör — Şiirde ve romanda içtimai idealler, içtimai münasibetler; içtimai mihver olmağa başlamıştır. Şiirde Nâzım Hikmet ve romanda Mahmud Yesarı ve Sadri Ethem bu yeni janrı alemdarlarıdır.

Necib Ali Küçükka — Ben, Nâzım Hikmet'in san'a-tından —siyasi düşüncelerden tamamiyle uzak olarak— diyebilirim ki, bir şey anlamıyorum. «Ey, bana bak!», «Kara kaşlı, Apis baş!» diyen adamın şairliğinden bir şey anlamıyorum. Çünkü; asalet ve incelik, bence san'atın esaslarındandır.

Kâzım Nâmi Duru — Şiirde, Nâzım Hikmetin meftunlarından olmaklığı sebepsiz değildir. Çünkü; bugünkü Türk Cemiyetinin tekâmül buhranlarını en iyi ifade eden odur.

Peyami Safa — Türk edebiyatında inkilâp.. Büyük teceddüt. Nâzım, şekillerinde yaratıcılık. Lisanı tasfiye. Halk dilinin güzellesmesi, teldümülü, hârika, filân falan... Evet... Fakat, bunlar da Nâzım'ın hakiki vasıfları yanında ehemmiyetsiz şeylerdir.

Yaşar Nâbi — Nâzım Hikmet, sadece vezni karmakla kalmış, deruni ahengin yerine belâgati, parlak sözlü getirmiştir, fakat şekil güzelliği esasından ayrılmamıştır.

TÜSTAV

Ahmed Hamdi Tanpinar — Bütün iddialarında son derece sosyal olan Nâzim, sanatta çok fertçi olmak isteyen herhangi başka bir şairin yanında bu yıldızden daha fertçi kalır.

Vâ - Nû — Nâzim Hikmet (Mazideki Putları) yâmağa önyak olan; san'at telâkkilerine kadar her akide ve hareketin uslûbunda öncü bir münevverdir.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu — Nâzim Hikmet'ten sonra yeni nesil bu mazhariyete ermiş bir şair ismi kaydetmiyor.

Kerim Sadi — Nâzim Hikmet, yaşadığımız devrin en büyük şairlerinden biridir. Fuzulinin, Nedimin ve Şeyh Galibin önünde, Mevlâna, Sheakspear ve Mayakovski ile yan yana yüryecek muazzam çapda bir san'at dehası: *Tas ve betonla örüüli mîlliî hazine!*

Baki Süha Ediboglu — Nâzim Hikmet Rân, bugün hayatı olan şairlerimiz arasında Yahya Kemal Beyâth' dan sonra en büyütük ve en usta san'atkârimizdır.

Naci Sadullah — Nâzim Hikmet'in kudretini, daima eserlerinden çok üstüne buldum ve Nâzim Hikmetten aldığımız edebi mahsulün üç dört piyesle, yedi sekiz şiir mecmuasından ibaret kalmasımı, koskoca bir bahçeden ancak birkaç demet çiçek koparabilememize benzettim.

Samim Kocagöz — Bugünkü şirlerimizde mevcut olan hususiyetleri itibarıyle Nâzim ayarında bir şair, bu sıralarda Avrupa'da aramak zordur.

Orhan Burian — Nâzim Hikmet Rân, oldukça geniş bir şair, yer yer yüksekliği de yok değil ama derinlikten mahrum.

Fürtüzan Hüsrev Tekin — Şairin fidisi kulesini ilk defa yikan ve parçalayan Nâzim Hikmet olmuştur. O ferdiyetçi şire mukabil canlı ve köklü bir şir anlayışı getirmiştir. Nâzim Hikmet'in elinde olgunlaşan, güzelleşen ve

erkekleşen Türkçe, bugünkü genç nesle (benimdir!) diyen bir ses getirmiştir.

Oktay Akbal — Bu toprağın nimetlerini, insanlarını, kokusunu vermeğe çalışan ilk şairimiz Nâzim HIKMET'tir.

Nezihe Arseven — Bütün iddialarına ve sol'luguına rağmen Nâzim Hikmet'i bize sevdiren sey, san'atkâr ruhu ve kuvvetli şahsiyeti değil midir?

Burhan Toprak — Dünya görüşleri, insan ve cemiyet telâkkileri, bir kelimeyle, politika ve felsefeleri ne şekilde ve mahiyet gösterirse göstersin, Yunus Emre de, Bakî Efendi de, Ziya Paşa da, Hâmid de... Nâzim Hikmet kadar Türk Edebiyatının ve kültürünum mahdüler.

Rüsen Zeki — Edebiyatımız, Nâzim Hikmetin getirdiği san'at ve san'at kıymetlerile yeni bir terakki merhalesi yaşıyor. İctimai unsurlarından birinin duyuş ve sadimiyyetine dayanan Nâzim Hikmet'in Konstruktivist san'ati, demokrasimizin hürmete sayan bir telâkki merhale sidir.

Orhan Veli Kampık — Bugün, Avrupa'da tanınan bir tek şairimiz var: NÂZIM HIKMET.. O da, bize rağmen tanınmamıştır. Biz : «— Aman kimse duyması!» diyoruz. Ama, faydası yok: *d u y m u s l a r !*

Vâlâ - Nüreddin — Her sivrilen edebi bas, su veya bu şekilde birer matrak yemistir. Nâzim Hikmet, 12 senedir hapistedir.

Sadri Ethem (Ertem) — Nâzim, Heraklit'den beri sıkluna, sabit bir mebdeei karşı hareketi, oluşu müdafaeden ve son soklini Alman felsefesi, İngiliz ekonomi bilgisi ve Fransa sosyalizminden yaptığı terkipte bulan Diyatetik Materyalizm'de ruhunun sıklığını bulmuştur.

Selâmi Izzet — Nâzim'in sesi, bir lodostur. Etraf kaynar, köplür ve ağır ağır durulur.

Nurullah Ataç — Nâzim Hikmet, nazmı gibi mevzu-

una, fikirlerine de hâkim.. Sözlerinin gayet vazif olmasa bence bundan geliyor.

R. Ay — Nâzım'ın edebiyatta yaptığı ihtilâldir!

Faruk Nafiz Çamlıbel — Nâzım Hikmet'in kusuru, şîrlerini bir fikre bağlamasıdır.

Cahid Sıtkı Tarancı — Serbest veznin Türk şiirine açtığı imkân hazinelarının zenginliğini Nâzım Hikmet'ten dinleyiniz.

Orhan Burian — Nâzım Hikmet, son 25 senesinin şairleri içinde destan rüzgârı ile kühâyelânlasmaya en kabiliyetli şair olarak bize kendini kabul ettiliyor.

Peyami Safa — Nâzım Hikmet'in eserinde halk şîrlerinin tefekkür tarzını daha fazla buluyoruz.

Sabiha Zekeriya Sertel — Yeni yetisen nesiller için-

de, şîerde Nâzım Hikmeti, romanda Sabahattin Ali'yi beğeniyorum.

Hasan Taşrukut — Bugünkü şîri vermek istiyen bir antolojinin büyük şair NÂZIM HİKMET'i... İhtiva etmemesi anlaşılamaz!

BÜYÜK NÂZIM!.. Her destanın altından seenin feyyaz dehân fışkırıyor..

Mahmut Esad Bozkurt — Mehmet Emin'ler, Faruk Nafız'ler, Nâzım Hikmet'ler... Türk kedebiyatı tarihinin, Türk Antolojisinin Panteonuna girmek hakkı bunlardır.

Zeki Baştımar — Hayata karşı tükenmez sevgisi, Nâzım'a daima yeni kalmasının, daima yeni yaratmanın tilsumunu vermiştir.

M. Faruk Gürtunca — En güzel İstiklâl Savaşı destanını yazan, Türk milletinin izzîrabını müsralarına geçirmeğe çalışan, Türk şîrinde Mavi gözlü kurdu, kocatepe kahramanı Ata'yı yaşıtan Nâzım Hikmet!..

Adile Ayda — Henüz Rusya'dan tahsilden dönen Nâzım Hikmet isminde bir genç şîre yeni bir dünya görüşü ve yeni bir teknik getirmeğe çalışıyor.

Oktay Akbal — Bu toprağın nimetlerini jinsanları, kokusunu vermeğe çalışan ilk şârimiz NÂZIM HİKMET' ti...

Tanık Buğra — Şair misiniz?.. Nedim veya Galip veya Hamid, hattâ Nâzım sizî korkutmasın;.. Siz sadece, bunların; Fuzuli'ye, Nefî'ye, Nailî'ye rağmen nasıl devleşebildiklerini arayın.

Serif Hulusi — Ahmed Haşim'in şîrlerinin cemiyet dışa ferdiyetçi vasfına ilk hücumu yapan Nâzım Hikmet olmuştur.

M. Ali Sebtük — Nâzım Hikmet'e; kimisi (Devrimizin büyük bir şairi), kimisi de (Dilimizi ustalıkla işleyen bir sanatkârdır) diyor.

A. Emin Yılmaz — Dilini en iyi terenim eden, milletin istiraplarını en derinden duyan Nâzım Hikmet, bu milletin kıymetli bir evlâdidir. Kültür hazineLERİMİZ hakkında geniş bilgisi ve hayranlığı vardır. Türk dilini en iyi kullananlardan biridir. Nâzım, hayalini ve zihnini dolduran ideallerden dolayı kimseye hesap vermek zorunda değildir. Bunlar; insanların hakerrâhtan, sefaetten, esaretten kurtulması, haysiyetlerinin yüksek tutulması, istikametindedir... Nâzım Hikmet, merd bir idealisttir... Sağlam seviyeli, meziyetli bir insan, bu nesilde yetiştiğimiz en kıymetli şairlerden biridir.

TÜSTAV

Dünya Basını ve Nâzım

1935 yılında Basın - Yayın Umum Müdürlüğü'nün nesrettiği Fransızca Antoloji (Anthologie des écrivains Turcs d'aujourd'hui) Türk şair ve hikâyecilerinin Avrupa memleketlerinde tâmmâsi amacıyla hazırlanmıştır. Bu eserde Nâzım'dan söyle bahsedilir:

«Türk şiirine yeni bir deyis, yeni bir duyarlılık getirmiş, maktedir olduğu sanat kabiliyetlerini ve kendi imkânlarının şşalacak derecede üstü olsak varfum burakmakszın büyük halk yığınlarının anlayabilecegi bir dile yazdığı şiirlerinde, kendisini ifade etmiştir!»

Bu antolojiden çok önce de Nâzim, yabancı memleketlerde tanınıyor ve seviliyordu. Fakat, Fransız basımı bu antoloji üzerine geniş yayımlar yaptı ve Nâzim, Fransa'da daha çok ilgi uyanduran bir sima oldu. O günden, bugine kadar yalnız Türk edebiyatından dünya şiirinden her bahsedilişte, Nâzim anıldı ve şiirinden örnekler verildi.

En büyük edebiyat mecmuaları, zaman zaman Nâzim'in sanatını inceliyen etüdler nesrettiler ve en yeni şiirlerinden örnekler verdiler. Bu arada *Charte*'nin 10 numarayı ve *Lettres Françaises*'in 134 ve 266 numaralarını zikredilebilir. En ağır başlı dergilerden *Europe*, Nâzim için geniş sayfalar ayırdı. Bu gazete ve mecmualarda Nâzim, bilyük dünya şairlerinden Shaski Bakaya, Garcia Lorca, Pablo Neruda, Aragon, Eluard'la yanyana, fakat o günden daha üstat olarak alkuşlandı.

Fransız basınının Nâzim'in edebî ünvanı üzerinde ittifak ettiği kelimeler şunlardır:

- «Türkîyenin en bilyük şairi.»
- «Dünyanın nadir yetistediği şiir dâhisî.»

Prof. Halide Edip - Adivar, Nâzim'in *Taranta Babu'ya Mektuplar*'ını İngilizceye tercüme ettikten sonra, İngiltere ve Amerika'da son derece geniş bir alâka uyandırmıştı. Amerika'da çıkan tanınmış (**HORIZON**) dergisi sık sık Nâzim'in şiirlerinin tercümelerini tercümelerini yayımladı.

Prof. Adivar, (Yediglin) mecmuatına verdiği bir mîlâtakatta der ki:

«Ahabalarından, Kembriç Üniversitesi edebiyat profesörlerinden Lucas isminde bir İngiliz muharrir vardır. Benim Şark ve Garp Mücadelesi ismindeki eserimde (Makinâlaşmak İstiyorum) şiirinin tercümesini okuduktan sonra bana vazdiğın bir mektupda hülâse olarkı diyor ki:

«Nâzam'ın bu şiirini bugün sınıfına okutacağım!»

Balkan memleketlerinde de Nâzim Hikmet büyük bir okuyucu kitlesi bulunmaktadır. Blucré'te Const ve Girgescu'nun çıkardığı *Nuzu Ista* «Urut» adlı gazetede Nâzim'in şiirleri nesredildiği vakit, Romanya'nın edebî mecmuları Nâzim'in yeni şiirlerini geniş ölçüde aramağa başlıdilar.

Rusça'ya ve Bulgarca'ya çevrilen eserleri, de Ingiltere, Fransa, Amerika ve diğer memleketlerde olduğu gibi, geniş bir alâka uyandırmıştır.

Yunanca'ya tercüme edilen kitaplarını okuyanlar hayranlıklarını saklayamamışlardır. Tanınmış bir Yunan yazarı da nesrettiği bir antolojiye Nâzim'in bir kaç şiirini almıştır. Şehrimizde çıkan ve Yunanistanda da satılan «Efimeris» gazetesinde Nâzim'dan tercümelere yapılmış ve hayatı hakkında bilgiler yer almıştır.

Bütün bunlar Dünya basımında bahsedilenlerin ancak pek az bir kısmını göstermektedir. Şüphesiz ki, Nâzim Hikmet'in bütün Dünyada ilgi toplaması, Türk Edebiyatı için ancak şeref teskil eder. Sunu da ilâve etmek gerekir ki, kısaca dokunduğumuz bu alâka, Nâzim'in şahsiyet ve kıymetine nisbetle hiç mesabesindedir. Derli toplu bir kaç eseri tercüme edildikten sonra hakiki kıymeti beynel-mîlî çapda anlasılacak ve Nâzim hakiki yerini alacak. Türk sanatı da bununla haklı olarak öğünecektir.

Milletlerarası Demokrat Hukukçular Cemiyeti Başkanı, Kralın Müsaviri, İngiliz Parlamentosu Üyesi D. N. Pritt ve Umumi Kâtip, Paris Barosu avukatlarından Joe Nordmann'ın «B.M.M. Başkanı» Ekselâns Saracoğlu'na yazdığı mektûb'a göre Nâzim Hikmet; «Zamanımızın en büyük muharrirlerinden ve en milîmtaz mîtîfekkîlerinden biridir.»

Kolege de France ve Sorbon Prof. lerinin çıkardığı Pensée dergisinde Maxime Robdinson Nâzim'in bir şiirini verdi ve onun için (Türk edebiyatının bilyük siması ve çağdaş Türk şairlerinin en büyüğüdür) dedi.

Nâzım ve Şiirleri

Nâzım'ın şimdiye kadar nesredilmemiş şiirleri, onun gerekden bir halk şairi olduğunu gösterir. Şiirlerinde geniş halk kütelerinin sıkıntıları ve isteklerini anlatır. Aci duyan her insan Nâzım'ın şiirlerinde kendinden bir parça bulur. Bilhassa hayatı bağlılığı ve YAŞAMAK sevgisionda en bellibaşlı hususiyetlerden biridir.

Anadolunun bozkırları, topraksız köylülerin izdirabı ve toprak sevgisi, Nâzım'ın çok güzel şiirler yazmasına sebep olmuştur. Hele Anadoluyu mütevekkil, boynu bükkük ve kara sapan ile bitkin insanlarla bir ülke gibi görmek isteyenlere karşı Nâzım'ın haykırışı harikulâde erkekcedir.

Millî kurtuluş savaşında Türk halkın gösterdiği kahramanlıklar büyük bir DESTAN halinde yazması, bu ünlü şairin ne kadar vatansever olduğunu gösterir. Zaten o istilâya uğrayan her memleketin millî kurtuluş hareketlerine dair şiirler yazmıştır.

Kül halinde imtâcra edilecek olursa, Nâzım'ın bellibaşlı şu fikirleri şiirlerinde misralastırıldığı görüllür:

O, halkın öz şairi olmak istemiş ve bunda muvaffak olmuştur. Memleketin makinalastırılmasından büyük faydalılar bekler. İnsanların hürriyet için milletlerin sulh çu bir politika takip etmelerini lüzumlu bittir. Emperyalizmin küçük milletlerin bağımsızlığını yok etmeye çalıştığını belirtir. Nihayet Nâzım, san'atın, halk kütelerinin refahı ve insancı yaşaması gayesini güttülü takdirde bir değer taşıyacağına, cihan çapındaki bütür, gerçek büyük sanatkârlarla beraber, inanır.

Bu kitaba aldığımız şiirleri, Nâzım Hikmet'in edebî kıymetini ve fikirlerini göstermeye kåfidır, kanaatindeyiz.

[DESTAN] dan

Sarkık siyah bayırı süvari
çınar dibinde beygirinin yanında duruyordu.
Çukurova beygiri
kuyruğunu karanhâga vuruyordu..

Diz kapaklarında kan
kantarmasında köpük
ikinci süvari fırkasından dördüncü bölük.
Atları, kahçları ve insanlarıyla havai ok.
Geride köylerde bir horoz öttü.
Ve sarkık siyah bayırı süvari
nasıl ve ne zaman geleceğini bilmeden
müntekim, güzel ve rahat günlere inanıyordu.
Ve Kocatepe'de gözetleme yerinde
gilen bayıklarıyle duruyordu mavzerin yanında.
Birdenbire beş adım sağında «ONU» gördü.
Paşalar O'nun arkasındaydilar.

O, saati sordu:
Paşalar; (tię) dediler.
Sarısun bir kurda benzıyordu.
Ve gözleri çakmak çakmaktadır.
Yürüdü uşurumun başına kadar
egildi durdu; bırakısalar
ince uzun bacakları üstünde yaylanarak
ve karanhâta akan bir yıldız gibi akarak
Kocatepe den Afyon surlarına atlayacaktı..
O'nun üstüne şarkı söyleyen.
Dördüncüün mutlak bulamadı istiyordu olsa.
Begimel vuracaktı amcasını vurasa.

tezkere alıp Urfa'ya girdiği alegam.

Altinci

Inanılmuyacak kadar büyük ayak bir adam.

Memlekette toprağını ve tek oklusuñi

bir ihtiyar muhacir karısına bıraktığı için
kardeşleri onu mahkemeye verdiler.

Ve bölükte arkadaşlarının yerine nöbetçi kaldığı için
ona «Deli Erzurumlu» dediler.

Yedinci Mehmet oğlu Osmanlı,

Çanakkale'de, İnoni'nde, Sakarya'da yaralandı,
ve gözünü kırmadan
daha bir hayli yara alabilir,
ve dündük ayakta kalabilir.

Sekizinci

Ibrahim

korkmayacaktı bu kadar
bembeyaz dişleri böyle tıkordayıp
boyle birdenbire vurmasınlar...

Ve Izmirli Ali onbaşı diyor ki;
tavşan korktuğu için kaçmaz,
kaçtığı için korkar!

Saat dört

Ağzakara - Söğütlüdere Mıntakası

12 nci piyade turkası.

Gözler karanlıkta, uzakta

eller yakında, malcanızma üzerinde

herkes yerli yerinde...

Tabur imamı,

öñülerin adamı.

Durdur boyun büdüp

el kavuşturup

sabah namazına...

İç rahattır, cennet ebedi bir istirahattır.

Ve yenseler de, yenilseler de adıyla
meydan -ı gazadan o kendi elleryle verecektir.
cenabı rabbülklemine şöhədayı.

Saat dört kırkbeş...

Sandıkçı evarı...

Köyler...

Saatler

Saat 2,30 — 3,30...

Şayak ıçalkaplı nöbetçi
ve «O».

Kocatepe yakın ve ihtiyar bir bayındır.

Ne ağaç

ne kuş sesi

ne toprak kokusu vardır,

Gündüz glinesin

gece yıldızların altında kayanardır.

Ve şimdi gece olduğu için
ve dünya karanlıkta daha bizim

daha yakını

daha küçük kaldıği içi n
ve bu vakitlerde topraktan ve yürekten

evimize, aşkımuza ve kendimize dair

sesler geldiği için

kayalıklarda şayak kalpaklı nöbetçi
oksarayarak gülmüşeyen bayığını
seyrediyordu Kocatepe'den

Tünçyama en yıldızlı karanlığını.

Düşman üç saatlik erdedir.

ve Hıdırlı tepesi oymasa

Akyonkarahisar şehrinin işçileri gözükecek.
Şimalıgarbide güzelim dağılar

ve dağlarda tek
tek

atesler yanıyor.

Ovada akar çay bir perili halinde
ve şayak kalpaklı nöbetçinin hayalinde
şimdi yanık suların yaptığı bir yolenluk var.
Akarçay belki bir akar su
belki bir ırmak

belki küçük bir nehirdir.

Akarçay Kütahya ve üzerinden gelir
Dere boğazına değirmenleri çevirip
kulaksız yılan bahkariyle
Yedişehitlik kayasının gölgésine
girip çıkar.

Ve kocaman çiçekleri effatım,

kirmizi

ve beyaz

ve sapsarı bir büyük adam boyundaki
başbaşların arasından akar.

Ve Afyon önde

altı gözlü köprüün altından
gün doğuya dönerek
ve Konya tren hattına rastlayıp yolda
— Büyüükçobanlar köyünü solda
ve Kızılkilise'yi sağda bırakıp —
Epor gölü'ne uğramadan
Koçhisar'da Tuz Gölü'ne dökülür.

Dışındı birdenbire kayalardaki adam

İzynaklıları düşman elinde kalan bütün nehirleri.

Kim bilir onlar ne kadar büyük

ne kadar uzundurlar.

Birçoğumun adını bilmiyordu.

Yalnız Yunandan önce, seferberlikten önce
Manisa'da Selimsahalar Sıftlığı'nde ırgathık ederken
geçerdi Gediz'in suların başı dönerek erken.

Dağlarda tek

tek

atesler yanıyordu.

Sanghay Şehri

Sang - Hay büyük bir limandır,

mükemmel bir liman..

Gemileri daha kocamanıdur
boymazlı bir Mandarin Konağından..

Vay vaaaay!..

Ne acayıp yer be Sang - Hay..

Mavi nehirde akar

hasır yelkenli kayıklar.

Hasır yelkenli kayıklarda
çiplak kuller pırıncı ayıklar
pirinç sayıklar!

Salkımsögüt

Akyordu su...
gösterip aynasında söğüt ağaçlarını.
Salkımsögütler yıkıyordu suda saçlarını!
Yanan yahn kırçıları carparak söğütlerle
koşuyordu kozi atılar güneşin battığı yere!
Birden
bire kırı gibi
vurulmuş gibi
kemadindan,
yaralı bir atı yuvarlandı atından!
Bağırmadı,
gidenleri geri çağırmadı,
bakıtı yalnız dolu gözlerle
uzaklaşan atıların parıldayan nallarına!
Nal sesleri söniyor perde perde,
atılar kayboluyor güneşin battığı yerde!
Atılar atılar kozi atılar,
atları rüzgâr kanatları!
Atları rüzgâr kanat..
Atları rüzgâr...
Atları...
At...
Rüzgâr kanatı atılar gibi geçti hayatı!

Akar suyun sesi dindi.
Gölgele gölgelendi,
renkler silindi.
Siyah örtüler indi
mavi gözlerine,
sarkıtı salkımsögütler
sarı saçlarını
tizerine!
Ağlama salkımsögüt
ağlama!
Kara suyun aynasında el bağlama!
El Bağlama!
Ağlama!

45 nci sahifedeki (Anjin dō Puatrin) başlıklı şiir,
uzağdaki şekilde düzeltilecektir. Özür dileriz.

ANGINA PECTORIS

Yarısı burdaysa kalbimin
Yarısı Çin'dedir doktor.
Sarı nehre doğru akan
Ordunun içindedir.

Yalınayak

Kafamızda glineş
ates
bir sarık..
Arik toprak
çiplak ayaklarımıza çarık.
İhtiyaç katırından
daha ölü, bir köylü
yannımızda değil,
yanan
kanımızda...

TÜSTAV

Omuz yamcasız,
bilek kamcasız
atsız, arabasız
jandarmasız,
ayı ini köyler
balık kasabalar
kel dağlar astık,
İste biz o diyarı böyle dolştık!
Ey cam karınları

sarı
nargileler gibi horuldayan,
ey üç atlı yaylısının içinden
sağır,
burunsuz
kör
köylüler
Pierre Loti alı çekip geçen
ağzı gemli
eli
kalemli
efendiler!
Tatlı masal dinlemekten gayrı usandık.
Artık:
Hepinizin kafasına

su
daaaaaaaaank
desin:
Köyhinin toprağa hasreti var,
toprağın hasreti:
MAKİNALAR!

TÜSTAV

Piyer loti

Esrar,
Tevekkel,
Kismet...
Kafes, han kervan,
Sadırvan...
Gümüş tepsilerde raks eden Sultan..
Mihracı, Padışah,
binbir yaşında bir Şah!
Minarelerden sallanyor sedef nauniar,
burunları kimah kadınlar;
Ayaklar ile gergef dokuyor...
Rüzgârlarda yeşil sarılı imamlar ezan okuyor...
İste Frenk sairlerinin gördüğü Sark!
İste
dakikada 1.000.000 basılan
Kitapların
Sarkı..
Lakin
Ne dün,
Ne bugün,
Ne yarın
Boyle bir Sark
Yoktu
Olmiyacak!

Sark...

Üstünde çiplak

Esirlerin

Aç geberdiği toprak

Şarklıdan başka her kesin

Orta mah olan memleket

Ağlığın kırıktan öldüğü diyar...

Ağzına kadar

Buğdayla dolu anbar;

A v r u p a n i n a n b a r i ...

Bilmiyenler

Eilsin:

Sen bir şarlatandan başka bir şey değilsin...

S a r l a t a n !

Çürüük Fransız kumaşlarım

Yüzde beş yüz ihtikârla Şarka satan

Piyerloti!!

Meşin kaplı kitap

Yıldızlı meşin kabı

Parçalanmış kitabı,

Ay altında dün gece

Deli bir dervîş gibi

Mumu sönümlü, rahlesi yere devrilimiş gibi

Okudum saatlerce...

—38—

Yıldızlı meşin kabı

Parçalanmış koynunda uyuklayan kitabı,

Çevirdikçe kâif kokan her sarı yaprağı

Sandum ki, eşiyorum bir mezar toprağımı..

Ince el yazıları canlandı birer, birer

Masallarda çizilen yüzleri gösterdiler

Iblis bir yılan oldu, Adem Havva'ya kandı,

Kardeşini öldürren Emetti rulm gördüm..

Koca tahta bir gemi ummandan çalkandı,

Utuklardan güvercin bekliyen Nuh'u gördüm..

İsmail'in topuğu kundan çakardı zemzem,

Turu Sina'da Musa kaldırıldı kollarını,

Asasını vurunca yarıldı Bahri Kulzem

Buldu Beni Israil Kudüs'ün yollarını..

Z e k e r i y a z i k r i

bir sonsuz aha verdi.

Doğu İsa, bîkrini

Meryem Allaha verdi.

Dışarda

bir bayrak gibi dalgalanırken adı,

Içerde O

ihtiyarladı...

Her gün biraz daha

camları yaşarıyor

iri

boğa

gözlüklerinin..

Her gün biraz daha

siliniyor çizgiler
gördüklerinin..

TÜSTAV

— 39 —

Türk Köylüsü

O, topraktan öğrenip kitapsız bilendir.
Hoca Nasreddin gibi ağlayan Rayburlu Zihai gibi güllendir.
Ferhattır,
Keremdir
ve Keloğlundır...
Yol görünür onun garip serine analar, babalar umudu keser kahpe felek ona eder oyunu.
Çarşambayı sel ahr,
bir yar sever
el ahr,
kanadı kırır
çölerde kalır,
ölmenden mezara koysalar onu
O «Yunusu bıçaredir»

TÜSTAV

«Baştan ayağa yüredir.»
Ağu içe su yerine.
Fakat bir kerre dert anlayam dişmesin öülerine,
ve bir kerre vakt erişip

— Gayrik yeter!—
demesinler.

Ve bir kerre dediler mi
«İsrafil surunu urur mahlukat yerinden durur»
toprağın kalbi başlar
onun nabızlarında alımağa
Ne kendi nefsin korur
ne düşmanı kayır,
«Dağları yırtıp ayırır
kayalar kesip yol eyler abuhayat akıtmaga.»

Karıma Mektup (1)

Bir tanem!
Son mektubunda:
«Başım sizliyor
yüregim sersem!»
diyorsun.
«Seni asarırsan
seni kaybedersem»
diyorsun,
«yaşıyamam!»
Yaşarsan karıcağum,
Kara bir duman gibi dağılır hâtimam rüzgârda.

yığarsın, kalbimin kuzı saçlı bacısı
en fazla bir yıl sürer
yirminci asırılarda
ölüm acısı.

Bir ipte sallanan bir ölü..
Bu ölüme bir türlü
razi olmuyor gönlüm.

Fakat
emin ol ki, sevgili;
zavallı bir çingenenin
kılık, siyah bir örümceğe benzeyen eli
geçirecekse eğer
ipi boğazına,
mavi gözlerimde korkuyu görmek için
boşuna bakınacaklar
Nazım'a

Ben,
alaca karamığında son sabahının
dostlarımı ve seni göreceğim,
ve yalmız
yarı kalmış bir şarkının acısını
toprağa götüreceğim...

Karım benim!
iyi yürekli,
gözleri baldan tatlı arım benim!
Ne diye yazdım sənə
istendiğimi idamının,
daha dava ilk adımda
ve bir şalgam gibi koparmıyorlar
kellesini adamın.

Haydi bunlara boş ver.
Bunlar uzak bir ihtiyat..

Paran varsa eğer
bana fanili bir don al,
tuttu bacagımın siyatik ağrısı.
Ve unutma ki,
daima iyi şeyler düşüştürmelii
bir mahpusun karısı.

Kara Haber

Erzincanda bir kuş var
Kanadında gümüş yok.
Gitti yarılm gelmedi
Gayri bunda bir iş yok.
Oy dağlar, dağlar, dağlar:
Aldı ellerine kanh başını
Karın ortasında Erzincan ağları.
O ağlamasın da kimler ağlasın..
Kar yağar läpa läpa
Tipidir gelir geper
Yanyana, sırt üstü yatan ölüler.
Akşam olur tandırıramaz
Ateşini yandırıramaz..
Gün ağarır, şafak söker
kintsecikler gitmez suya
Ezilmiş başlarıyle ölüler
Ezilmiş başları ile ölüler
Vardılar uyanılmaz uykuya...
Ses edip geceye beyaz taşından

Kışların saatı gaida ikidi!
Ne çabuk, lâhzada bitti yaşamak...
Kiminin sakalı ak,
Kimisi altı ayaklı.
Kim on üç on dört yaşında
Kimi yola gidecek,
Kimisi mektup bekler.

yanyana sırt sırtta yatan ölüler.

Yayıkta yağ vardı, dövülemedi,
Ak peynir torbaya koyulamadı,
Hasret gitti ölüler
Dünyaya doyulamadı.
Uyanıp kaçamadılar,
Kuş olup uçamadılar.
Açılı kuyular kimse inemez,
Erzincan beygiri rahvandır ama
Ölüler ata binemez.

yanyana, sırt üstü yatan ölüler..

V E D A

VEDA!

Hosça kahn
dostlarım benim
hosça kahn!

Sizi canunda
camının içinde,
kavgamı kafamda götürüyorum.

Hosça kahn
dostlarım benim
hosça kahn!

Resimlerdeki kuşlar gibi
dizilip üstüne kumsalın.
mendil sallamayı bana.
İstemez!
Ben dostların gözünde kendimi
boylu boynuna görüyorum..

A dostlar

a kavga dostu
iş kardeşi
a yoldaşlar a!

Tek hecesiz elveda!
Geceler sîrecek kapının sîrgüsüntü,
Pencereerde yıllar öreecek örgüstüntü,
Ve ben bir kavga şarkısı gibi haykıracağım
mapusane türküstündü..

Vine görüşürlüz
dostlarım benim
yne görüşürüz..
beraber doğuştirliz..

Beraber gînese güler,
A dostlar

is kardeşi
a kavga dostu
a yoldaşlar a!
ELVEDA!..

TÜSTAV^{ANGINOPECTORIS}

Yarış burdaysa kalbimin
Yarış Çin'dedir doktor,
Sarı nehre doğru akan
Ordunun içindedir.

Ve her şafak vakrı doktor
 Her şafak vakrı
 Kalbim
 Yunanistan'da kurşuna diziliyor!
 Sonra, bilim burda
 Mahpuskar uykuya varıp
 Rehîde el ayak çekilince
 Kalbim
 Çarhane'da bir harap konaktadır.
 Her gece,
     doktor
 Bakıyorum geceye demirlerden.
 Ve hanım dolu tahtanın üstündedeli
 Biliñ baskıya rağmen
 Kalbin en uzak yıldızlarla birlikte çarpıyor
 Sonra
 Su
 Su on yıldan bu yana
 Benim fakir milletime ikranı edebileceğim
 Bir tek elma var elimde doktor,
 Bir kırmızı elma
 Kalbim..
 Ne
     Arteryo Skleros
         ne nikotin, ne hapis
 İşte bu yiizden doktorenğüm
     İste bu yiizden
         hende bu
     Angina Pectoris
     — (DESTAN) dan
     mavism ortasından
     haziran ortalarma icadır

— yani tütün karmı mevsimi
 yani arpalar bigiliip
 bugdaya başlanurken —
 yuvarlandılar.

Adana,
 Antep,
 Urfa,
 Maraş,
 düşmeliş dövüşüyordu...
 Ateşi ve ihaneti gördük
     dayandık
     dayanmaktadır...
 1920 şubat, nisan, mayıs
 Bolu, Düzce, Geyve, Adapazarı,
     içimizde hilafet ordusu
     Anzavur isyanları.
 Ve aynı sırada
 üç teşrinievvel Konya
 sabah..
 500 asker kaçağı ve yeşil bayrağıyla Delibas
     girdi şehre.
 Alâettin tepesinde üç gün üç gece hilküm sürdürüler.
 Ve Manavgat istikametlerinden kaçıp
     ölümlerine giderken
 terkilerinde kesilmiş kafalar götürdüle:
 Ve 29 kânunievvel Kütfahya.
 4 top
 ve 1800 atlı bir ihanet
     yani Çerkez Etem
         bir gece vakti
 kilim ve hal yüklü katırları
 köyün ve sığır sürülerini önüne katıp
     düşmana geçti.
 Yürelderi karanhı,

TÜSTAV

kemerleri ve kamçları gümüşlüydi.

Atları ve kendileri semizdiler.

İnsanlar uzun asker kaputuydu

yahنayaktı insanlar.

İnsanların başında kalpak,

yüreklerinde keder.

yüreklerinde müthiş bir ümidi vardı.

İnsanlar devrilmisti, kedersiz ve üimdsizdiler.

İnsanlar etlerinde kurşun yaralarıyla

köy oğaların unutulmustular

ve orda sargı,

deri

ve asker postalları halinde

van yana sırtüstü yatıyorlardı.

Koparılmış gibiymi parmakları saplandığı yerden,

eğilip bükülmüştü.

Ayuçlarında toprak ve kan vardı..

TÜSTAV

Valansever Nâzım

Nâzım'ın sanatı, kuvvet ve oevherini bu vatanın en gerçek ve milletin en öz kaynaklarından alır. O, bu vatani ve bu vatanda yaşayan insanları bütün meziyet ve kusurlarile, derin samimi ve hakiki bir aşka sever.

Bu sevgi onun taze, dipdipi lisânında en saf ifadesini bulmuştur.

Sanatkâr Nâzım'la vatansever Nâzım birbirinden ayrılmaz bir bütündür:

Dört nala gelip uzak Asya'dan
Akdenize bir kısrak başı gibi uzanan

bu memleket bizim!

Bilekler kan içinde, dişler kenetli
ayaklar çiplak

ve ipek bir haliya benzeyen toprak,
Bu cehennem, bu cennet bizim!...

Fiatı 1 Lira'dır